

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Policratici Contenta

Johannes <von Salisbury, Bischof>

Parrhisius, 1513

Ca. xiii. De variis ominib[us].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70332)

passu itinerantes precedant.

¶ De variis ominibus. Capitulum XIII.

IN expeditionem missus consul romanorum dū nullius boni ominis fortiretur auspiciū columbas ieiunio cōfectas granis sparsis triticeis in via qua iturus erat preferri iussit: vt vel earum omine auspicii duriciam subleuaret. Que cum diligentius obseruare a cibis abstinerent: eas precipitari iussit in flumen saltē vt biberent: submersęq; vi fluminis docuerunt consulem cum toto suo exercitu submergendum. Hic etenim est secutus euentus. ¶ Apes platonis infantuli mel labiis inferebant singularem dulcedinem eloquentie eius futuram presignantes. Hiero summus postea sicilie magistratus quod virtute promeruit / a patre nobilissimo viro expositus est: eo qd ex ancilla susceptus: dehonestamentū generis videbatur: & quasi probrosa dari sanguinis macula. Sed paruulum & indigentem opis humane: apes circa eū melle congesto: plurimis aluere diebus / & sic consilio a iurispiciū ei regnum portendi canentium: a patre agnitus: recollectus: & diligenter institutus est. Paruuli inde amabilis formice granitritici congregabant: signantes eum futurum ditissimum: vnde & res aureas ipsius attractu fieri poete finxerunt. Sulpicio sacerdoti lapsus apex de capite sacerdotium abstulit. Occentus foris eis auditus martyr cofabio prefecturā. Si nugis hiberis per omnia credis. Si vestem in operis tui initio a foricibus corrosam senseris: tempera ab inceptis. Si egrediens calcaueris limen: aut in via offenderis pedem contine: si in procinctu agendorum aliquid damni pertuleris: differes inchoata: ne vel tota intentione frustreris / aut inutiliter impleatur / expecta dum omine meliori faustam agendis horam arripias. Omnia namq; sunt aliquid. Cum processeris: abscondita futurorum / aures quas omniales vocant tibi pronūciabūt. Que nam sunt iste forte interrogas quas scilicet de natura hominum in formam auium poete asserunt esse conuersas. Quid cornix loquatur / diligenter ausculta: sitūq; ei⁹ sedētis aut volātis nullo modo contempnas. Refert etenim plurimum a dextris sit / an a sinistris qua positione respiciat cubitum gradiētis: loquax sit an clamosa: an filens omnino: precedat an sequatur: transeuntis expectet aduentum an

Hiero sacerdos sicilie.

De omine fornicarum.

Omina mala in operis primordio.

De presagio cornicis.

Polícraticí de Curialũ nugis.

Virgil. in
ix. eglo.

De presagio
corui.

De presagio
cigni.

Aquila presaga-
rium.
H. ð alarionē
speciē potētiss-
simā aquilarū

Aquila poten-
tior ceteris
auibus.
Aquila in qui-
bus ceteras
aves superet.

Nota aquilā
supuolantē vi-
croziā p̄tulisse
locris aduers⁹
crotonienses.

fugiat: quove discedat nō negligēter attēde. Ait nāq; Virgili⁹.
Quid nisi me q̄cūq; nouas icidē lites An sinistra cana monuisset
ab ilice cornix. Nec tu⁹ hic meris: nec viueret ip̄e menalchas
Quis in eo videat in artē offendisse: q; cornix quā vite senatri-
cē assenit rerū magnarū ignorat auspitiā: nisi forte in ea preter
naturā fiat ostētum/ quale est q; iminēte bono: & optato perosi
imperatoris exitio de rupe tarpeia: p; urbem cornix greco elo-
quio protulit: bñ qdē erit quod augur interpretat⁹ ita exposuit.
Nuper que sedit tarpei culmine cornix: est quia nō potuit dice-
re: dixit erit. Sed ignoscas viro doctissimo rusticā simplicitate
tem exprimēti aut quia pauperū vita diuitib⁹/res videatur exi-
gua: qui humanū genus vt paucis seniat assenit institutū. Cor-
uus vero quem nō minori diligentia obseruabis: rebus maioribus
auspicatur/ vt vsq; quaq; cornici p̄iudicat. Porro cign⁹ in au-
guriis ales gratissima nautis vtpote que aquarum domestica
quadam gratia familiaritatis earundem secreta prenouerit: an
nescis apud maronē bis senos letātes aere cignos reducere clas-
sem enee veneris vaticinio nunciāsse. Eorū nāq; bylaritas: non
modo nautis: sed & quibusq; peregrinatibus feliciū euentū
gratiam sp̄det nisi fortioris superetur aduētū. Aquila nāq; si-
cut rex auium est: si non alarionem excipias: que forte aquilarū
species potētissima est: regni sui maiestate omnium auium si cō-
tra loquat fidē euacuat/ potuerat apud statū presagio volucrū
grecorum exercitus cōfortari: sed fortior ecce aduētans per ma-
re cohors. Amphiorao interprete grecorū quoq; exiciū patefecit.
Licet enim aquila quarūdā auium viribus superetur: in pre-
nūciatione veri nulla potētior est. Cunctis siquidem auibus ex-
cellenti⁹ volat: & ab ipsius iouis archano nunq; excluditur. Cūq;
tanto visus acumine vigere dicatur: vt ab ethere summo piscis
culos in profundo maris contueatur: & in ipsū solem quod nuli
animantium licet figat obtutum/ sensuum quidem subtilitate
de iouis gratia conscientiam veritatis rerūq; misteria mutua-
tur. Quis enim falsum interpretem dicat: quem cōsiliorū iouis
nouit esse participem? Locris aduersus crotonienses dimicanti-
bus/ aquila dum pugnabatur supuolans: victoriam dicitur cō-
tulisse: cum pauci numero deleuerint infinitos. Hoc tamen va-
lidiori signo scribitur raboratum: eo q; duo iuvenes procerioris
stature elegantioris forme in candido habitu ab utroq; latere lo-
cos precesserit scilicet vt erat cōmunis opinio castor & pollux.
Oia vero huiusmodi cum geminantur potentiora sunt. Dum

hiero de quo supra prima bella iniret: aquila ex improviso re-
 dit in dipeo progrediētis manu promptum regemq; futurum
 significans. Ea die qua natus est alexander due aquile tota die
 per pedes supra culmē domus patris eius federunt: omen dupli-
 cis imperii europe aheq; preferentes. Vultures difficultatem
 portāt/duriciam/rapacitatem: sicut habes in origine vrbis con-
 dende. Fenix singlaris felicitatis successus pollicetur quale est
 quod noua roma viso fenice meliorib⁹ auspiciis cōdita ē. Auis
 picta vrbi pictauorum contulit nomen: leuitatem gentis colo-
 re & voce prefigurās. Ardea rerum arduarū auspiciū est. Ci-
 conia quoniam auis cōcordie est: concordiam inuenit: aut con-
 cordiam facit. Grus semper affert quod expedit vnde & gruere
 verbum antiquum a quo congruere quod pficit: & ingruere cō-
 tra quod officit. Vnde illud. Bis vicibus ingruit imber. Necta
 men minores contemptui habeas: cum & pica loquax sicut ad
 multa: sic ad susceptiōem hospitiū facit te cautiorem. Si auis
 que vulgo dicitur albanellus preteruolans viam a sinistris fera-
 tur ad dexteram de hospicii hylaritate non dubites. Si contra
 contrarium expectabis. Aues quoq; domestice artificii huius
 non sunt expertes: cum galli cantus spem: iter: vel opus incho-
 antis promoueat. Tyberio nascituro pregnans linia ouum gal-
 line subductum eo vsq; nunc suis/nunc ancillarum manibus eo
 vsq; fuit: donec gallus insigniter cristatus exclusus est. Vnde
 et augures puerum qui nasciturus erat dixerunt regnaturū. Bu-
 bonis/strigis et noctue/semper infausta sunt oia. Noctua tamē
 eo q̄ noctis tenebris non cecatur: diligētis hominis vigilantia
 signat: vt in portento quo in hasta hieronis cum primum pgre-
 deretur ad bellum noctua dicitur confedisse: significans eum fu-
 turū diligētissimum. Bubonem dido dum misceret enee sensit
 infaustum. Si accipiter quippiam ve generis huius sub oculis p-
 ficifcentis solitam rapinam exerceat: inter eundem rapacitas i-
 minebit. Quod et ioculariter inuens naso ait. Odim⁹ accipi-
 trem quia semper viuit in armis. Regulus quoq; ipse qui et bi-
 trisus dicitur: vera quandoq; portendere non dedignatur. Mi-
 nute etiam aues aduentu suo vel recessu significat familiā nunc
 minui/nunc augeri. Omnium vero volatus q̄to serenior tanto
 laudabilior. Vnde melampo augur prenomiatus conquerit
 stragem grecorū coniciens ex volatu. Vides vt nulla serenos
 ales agat cursus. **C**A bestiis quoq; viarum trarum euentus
 scrutaberis. Leporis timebis occursum si tamen euaserit. Est

De vulture.

vt. l. de vete.
iure enucle. l.
j. qui roman.De ardea.
De ciconia.

De grue.

De pica.

De albanello.

De gallo.

Hō liniam de
tyberio pgnā
tem ouū fouit:
se donec gall⁹
excluderetur
cristatus.
De bubone/
strige/et no-
ctua.De hoc virgīl
in. iij. eneid.
De accipitre.Naso.
De regulo.De minutis
aubus.

Melampus.

- De lupo.** enim proculdubio longe commodior in mensa q̄ in via. Lupo obuius congratulaberis: boni siquidem nuncius est: licet solo visu nocere soleat ei quem ante preuiderit vocēq; precludere. Iuxta illd virgilio. Vox fugit ipsa lupi merim videre priores. Hic ro siculus litteratorio insilens studio: inter coequales stilo operam dabat: eiq; lupus in turba puerorum repente conspectus turbulam eripuit successus hominis firmans inaudita forma prodigii. Quid multa? Lupi efficaciam nō negabit quisquis gen⁹ romanorum lupino lacte nō ambigit educatum: vnū plerumq; quod in eis dulcius est: ad hoc lupinū sapore retinet: primi q; eorū fidē quā a matre lupa didicerāt sibi inuicē seruauerūt: eadēq; quadam lege nature manauit ad posteros. Ouib⁹ gratanter obuiam gradieris dum capram vides cui alludēs poeta ait. Occursare capro cornu ferit ille caueto. Bobus triturantib⁹ libētius tamen arātib⁹ obuiabis: nec displiceat si viā ruperit: quia moram itineris hospicii gratia cōpensabit. Mulus infautus est: asinus inutilis: et si vtilissimi sint ad onera perferenda. Equus quādoq; bonus est: sed in eo nihil vtilius q̄ q̄ hūanis vsib⁹ seruit: habet vero iurgiorum et pugne significationem. Interdū tamē ex calore et vlu mitigatur. Vnde apud virgilium. Visis equis albis apparente italia senior anchises exclamat. Bellum o bellū terra hospita portas. C Ceruum/capreolum: aprūq; siluestrem onagrum: & cetera huiusmodi malo prandenti apponas: q̄ vianti opponas. Eneas ceruis p nauū numero fufis omen quod cōtrarium videbatur ad se sociorumq; fortunam virtute retorfit. Canis sequipeda cōmodissimus est. Cuius si vera est hebreorū traditio/nec angelus ipse thobie socius aspernatus est comitatum. Quid quod syrus scelere aui expositus in filius/vt periret: canicule vberibus/regnum adeptus est persarum. Locusta est & si minimum possit itinerantium tamen prepedit vota: ex eo forte sic dicta: q̄ loco stare faciat gradientes. E contra cicada viatoris promouet gressum & nūciatorū amenat exitū. Aranea dū a superioribus filum ducit spem venturę pecunie videtur afferre. Obuius bufo futuros successus denūciat: mihi tamen vel solo visu molestus est. Verumtamen homine ipō nihil potenti⁹/nihil efficacius est/nihilq; mortaliū vnq; inuenies/quod euidenti⁹ exprimat veritatem. Porro si artem diligēter exequeris: conditionem eius: & dona nature: situm: gestum/motumq; corporis: sensumq; sermonis/ tota mentis intentione notabis.
- In. viij. bucolicozum.**
- De oue et capra.** Virgili⁹. s. bucolicozum.
- De mulo.**
- De asino.**
- De equo.**
- In. iij. eneid.**
- De ceruo.**
- De cane.**
- De locusta.**
- De cicada.**
- De aranea.**
- De bufone.**
- De homine.**

¶ Sacerdotem obuium aliumve religiosum dicunt esse infaus-
 tum. Ego quoque perniciosum credo non modo sacerdotibus sed
 & viris sapientibus contraire. Melius quoque est obuiari genti
 seruatori quam hiis qui summa sunt prediti potestate. Feminam quoque
 que capite discooperto incedit infelicem crede: nisi ut apud plini-
 um legitur publica sit: aut plurimum libidini pateat prostituta
 nec expedit illi occurrere que amoto velo caput suum deturpare
 non erubescit. Ab his que primo audieris iter operis cuiusque
 auspicia: quid sequatur prenoscas. Hinc deus incumbens baculo
 quem dextra gerebat. Omnia principiis dixit inesse solet.
 Auditas voces timida perpendimus aure. Et primum vi-
 sam consulit augur auem. Ea siquidem futurorum prenostica
 sunt. ¶ Petilius consul romanus oppugnans castrum in sicilia
 cui nomen letum erat: cum milites accingerentur ad pugnam
 ait. Ego hodie letum capiam. Casusque sic accidit cum ipse eadem die
 fuerit interemptus. ¶ Alius quoque consul cum a senatu desti-
 naretur ad expugnandum regem persarum: a filia quam in ho-
 stio domus flentem obuiam habuit causam quesivit. Cumque illa
 responderet periisse persam: sic enim catulus qui forte perierat
 dicebatur: profectus in expeditionem triumphum iam inuenit:
 eo quod rex persarum perierat: quando filia consuli catulum flebat
 amissum. ¶ Ab ipsis etiam elementis aut temporis qualita-
 te: rerum frequenter trahuntur auspicia. Fortune duriciam gra-
 tia roris aut modestus ymber emollit. Roscidum quippe: & sup-
 pluuiale tempus: aerque sudus et dum operis cuiusque incunctate or-
 tum persequitur: creditur eiusdem fortunare processum. ¶ Cum
 fortuna que frigios exules liuenti oculo diu perstrinxerat: tan-
 dem benignius quasi de specula gratie respexisset: olli ceruleus
 supra caput astitit imber. ¶ Venus naufrago filio apud dido-
 nem hospicium preparans eundem fido achate comitatu: dum
 introduceret in regine gratiam caua nube obtexit. ¶ Tonitrua
 quoque varias habent significationes. Si enim afferant quam
 cumque fulminis lesionem: infausta sunt. Vnde illud. Sepe ma-
 lum hoc nobis si mens non leua fuisset. De celo tactas memini
 predicere quere. In his autem & illud perpedit: an semita vna descen-
 derit: an multifaria aeris ruptione diffusos sparserit ignes. Hoc
 eadem sepe tristi est. Dum quare cesar civili bello preme imineret quod ful-
 miosus aer extiterit: quod habuerit igneos turbines: quod trabes emi-
 serit: nec veteres historie sufficiunt enarrare. Et tunc ignota obscu-

De sacerdote
et religioso.

De femina in
cedente capite
discooperto.

De petilio con-
sule.

De tempore se-
rendo et nubilo.

¶ Illud videtur
mollis vel hu-
midus.

De tonitruo.
De fulminibus
et alijs aeris
turbibus tpe
quo bellum ciuile
cesar mouit.

¶ Tonitruū
a pte sinistra
fuit enee pro-
pitiū.

¶ Tyberius ti-
more fulguris
tēpore nūbilo
portabat in ca-
pite coronam
lauream.

¶ Hier. x.

¶ Oratio qñ ful-
minat.

¶ Prover. xxvj.
¶ Prover. xij.
¶ De fulgore
igneo.

¶ De signis in
ortu alexātri
et octauiani.
¶ De vento in
exitu exercit⁹
¶ De vōto in bel-
lo tā in acie q̄
circa patriam

¶ De signo mu-
gitus terre.

ri videntur sydera noctes. Si vero fulminis careat tempestate. si leuū sonet deorum creditur nunciare fauorem. Eneas iouē a sinistris tonantem audiens: se eum premissis sacrificiis opina- tur habere propitiū. Sed qualitercūq; ista se habeant: innatū timorem hominum poterit mitigare: q̄ nemo sentiet fulminis ictum / si ante tonitruū sonum audierit: aut preiderit: chorusca- tionem. ¶ Tyberius cesar turbatiore celo laureā coronam ge- stabat in capite: quia hoc genus frondis fulmine negetur afflari Tonitrua siquidem timidissime: & vehementer semper exhor- ruit. ¶ Est tamen quod proculdubio longe tutiorem faciat ho- minem si fidem crucis seruat in pectore / iustitiam fidei gestat in capite / & salutiferum signum fidei / manus innocens / figat in fronte / illum semper pre mente habens qui cultoribus suis om- nem mūdi timorē excutiēs ait. A signis celi ne timueritis que timent gentes: quia ego vobiscum sum dominus deus vester. Hec quoq; verba inter tonādum / vel audita / vel dicta / scribūtur a quibusdam noxam fulminis amouisse. Nihil autem est quod imminentibus signis ita totum concutiat hominem sicut mēs sibi conscia iniquitatis / & que scelerum suorum penam ad sin- gula timet exposci. Vnde ethicus de criminosis. Hi sūt qui tre- pidant & ad omnia fulgura pallent. Econtra iustus confidit vt leo / & illud non contristabit iustum quicqd ei acciderit. Fulgor quidem igneus si vrendo non noceat / celebritatis gloriam as- fert. Neq; quia non vrit igneus non est si tamen in hoc plato re- cipitur. Due sunt inquit ille (vt opinor) virtutes ignis. Altera edax & peremptoria: altera mulcebris & innoxio lumine. Pos- teriorem asserit operatricem visus & superioribus vim suam maxime exercere. Ascanium fatalis exilii cum patre discrimi- na subeuntem ignis de celo quasi succēso capite illustrauit: pre- nunciāns ei deberi felicitatem exilii / ipsumq; futurum in gentē magnam Alexātri macedonis & octauiani augusti: sub ipso eorum ortu claritas ignis miraculo declarata est. ¶ Proficiscē- tem expeditionem dum egreditur prosequens vētus successuū spem fortunat dum in hostes vexilla feruntur: aeris testimonio vexilla triūphabunt. Si vero patrie imminent iustissimum in- cutiunt metum. Terra quoq; ipsa misteriorū conscia est sed gra- uia omnia frequentius portat: eo q̄ fundata super stabilitatem suam mauult quiescere q̄ moueri. Cum ergo mugitus eius au- ditur amaris euentibus condolet: & quo affectu suis compatiā- tur alūnis / vocis sue tristitia ptestat. Magna siquidē & pia pa-

rens omniū est: Studuerat hec ab amplexu hospitis arcerē phē-
nissam: sed quia conciliatrix hospiciū uenit iā preualuerat: ta-
cta dolore cordis intrinsecus mugit: quoniam ei mugitus pro-
gemitu est: hec eadem quotiens tremit filiis suis preuidet ali-
quid metuendum: nisi forte parturiēdo laboret. Tunc uero uel
omnino facit abortum: aut inutilem fetum parit: quia ut mul-
tum sepe cum parturiunt montes nascetur ridiculus mus. Hec
sunt quibus totam uigilantiā suam uideas accommodare quā plu-
rimos. Cetera de genere hoc adeo sūt multa: loquacem ut lassa-
re queant fabium: quibus quecūq; domus institerit: eam nec ab
ipsa salute arbitror posse saluari.

Explicit liber primus.

Incipit prologus in librum secundum.

Omnia cedunt in usum sapiētis: habētq; ma-
teriam uirtutis exercende quecūq; dicitur/
aut fiunt. Nā & oia eius negocia sunt: & dū
rationis libramine rerum omnium vires pen-
sat prouida dispensatione quicquid ad beati-
tudinem proficit quasi quadam manu uirtu-
tis apprehendit. Tu ergo diuine sapiētie tue
argumento validissimo dupliciter fidem facis: dum & in tuis
actib⁹ rectus incedis: et philosopharis in nugis alienis. Alacres
itaq; exeant nuge nostre quas serenitas tua prodire iubet in pu-
blicum: ut cōiectores mathematicos cum quibusdam aliis nuga-
toribus introducant: quia quibus dedisti egrediēdi audaciā:
securitatis quoq; fiduciam prestabis. Connectatur ergo inferiora
superioribus: ut si quid in alterutris uiciosum aut deforme ap-
paruerit: benignitatis tue prudētia corrigatur.

Explicit prologus libri secundi.

Hō exemplo
alieno quē pos-
se sua pagere.